

*Konstnärsnämnden
The Swedish Arts
Grants Committee*

Maria skolgata 83
SE-118 53 Stockholm
Tel +46 (0)8 506 550 00
info@konstnarsnamnden.se
www.konstnarsnamnden.se

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

YTTRANDE
2018-04-05
Dnr KN 2018/36

BETÄNKANDET SOU 2017:95 ETT LAND ATT BESÖKA (N2017/07438/FF)

Konstnärsnämnden är en myndighet under Kulturdepartementet som har i uppdrag att på olika sätt stödja konstnärer så att de kan arbeta med sin konst och därigenom främja konstnärlig utveckling och nyskapande.

Konstnärsnämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet *Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring*, SOU 2017:95. En stor del av betänkandet berör inte myndighetens verksamhet och lämnas därför okommenterad.

SAMMANFATTNING

Konstnärsnämnden stödjer det föreslagna övergripande målet att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet. Vi har även ett par synpunkter:

- Kultur är en central fråga för utredningen men den saknar konstnärsperspektivet och koppling till konstnärspolitiken. Konstnärerna utgör ofta kärnan inom kulturella och kreativa näringar som är en viktig del av kulturturism.
- I syfte att skapa synergieffekter mellan konstnärspolitiken och politiken för hållbar turism och besöksnäring behöver kunskap om konstnärers möjlighet att verka i hela landet byggas upp. Konstnärsnämnden bör ges en central roll i ett sådant sektorsövergripande utvecklingsarbete.
- Konstnärsnämnden tillstyrker inrättandet av ett Nationellt besöksnäringensforum och föreslår att Klys¹ kan ingå i styrgruppen.
- Myndigheten tillstyrker en nationell funktion med uppdrag att främja innovationsförmåga, men anser att en kulturmyndighet som Konstnärsnämnden eller Statens kulturråd bör ingå i samarbetet.

¹ Klys = Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd

AVSNITT 3.2 BESÖKSNÄRINGENS AKTÖRSSYSTEM

Utifrån de fem övergripande områden som utredningen delar in aktörerna i har Konstnärsnämnden, som expertmyndighet rörande konstnärernas förutsättningar för skapande och företagande, en roll att spela inom området ”kompetensförsörjning”. I samarbete med SCB, för framtagandet av statistik, bygger vi kunskap om konstnärers sociala och ekonomiska villkor. Vi har även stöttat Tillväxtverket och Myndigheten för kulturanalys i arbetet att ta fram en nationell statistik på de kreativa och kulturella näringarna.

I utredningen beskrivs besöksnäringens aktörssystem på nationell, regional och lokal nivå. På nationell nivå nämns Kulturdepartementet och underliggande myndigheterna Riksantikvarieämbetet samt Statens Kulturråd och dessutom Svenska Filminstitutet och Sametinget.

Vid diskussionen om konstnärers företagande är Konstnärsnämnden en central aktör genom sin kunskap om gruppens sociala och ekonomiska villkor nationellt, men också regionalt samt utifrån respektive konstområde.

AVSNITT 3.3 MÅL FÖR BESÖKSNÄRINGEN

Konstnärsnämnden är positiv till det övergripande målet att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet. Det utgör en näringspolitisk koppling till Agenda 2030:s förhållningssätt om hållbarhet. I Konstnärsnämndens regleringsbrev för 2018 framhålls att vi ska främja konstnärers möjlighet att verka professionellt i hela landet.

Konstnärerna utgör ofta kärnan inom Kulturella och kreativa näringar och som är en del i det utredningen benämner kulturturism.

Konstnärsnämnden har i sin senaste undersökning om konstnärers villkor identifierat närmare 30 000 professionellt yrkesverksamma konstnärer inom olika konstområden. Vi har därmed ett bra underlag för att fortsätta följa gruppen av konstnärer med företag.

Näringarna har länge varit föremål för ett växande vetenskapligt intresse, men det finns fortfarande behov av att bygga upp den tvärsektorieella forskningen och kunskapen kring konstnärernas roll i de kulturella och kreativa näringarna. Vi förordar därför att särskilda medel avsätts till Konstnärsnämnden och Tillväxtverket för att undersöka vad konstnärerna behöver för att kunna verka i hela landet.

Konstnärsnämnden har ett regeringsuppdrag att ”utveckla och medverka i insatser för att främja kulturella och kreativa näringar”. Vi har bidragit och vi kan fortsatt bidra till kunskapsuppbyggnaden. Särskilt kan nämnas att Kulturbryggan, ett särskilt beslutsorgan inom Konstnärsnämnden, har arbetat fram ett strukturbidrag, vars syfte är att skapa infrastrukturer som gör det möjligt för konstnärer att verka i hela landet.

AVSNITT 3.6.1 NATIONELLT BESÖKSNÄRINGSFORUM

Konstnärsnämnden tillstyrker ett vertikalt angreppssätt genom inrättandet av ett Nationellt besöksnäringensforum. I förslaget till styrgrupp ställer vi oss frågande till vad utredningen menar med att kulturfrågorna inom det civila samhället ska representeras av ett "kulturförbund". Det finns ingen motsvarighet till Svenska riksidsrottsförbundet inom kulturområdet. Motsvarigheten för de konstnärligt och litterärt utövande skulle möjligen kunna vara Klys, som har 14 medlemsorganisationer med tillsammans ca 30 000 konstnärer som medlemmar inom alla konstområden.

AVSNITT 3.6.2 NY NATIONELL FUNKTION FÖR UTVECKLING OCH INNOVATION

Konstnärsnämnden tillstyrker en nationell funktion med uppdrag att främja långsiktig uppbyggnad av innovationsförmåga och kunskapsutveckling inom de strategiska insatsområdena. Däremot avstår vi från att ta ställning till vilken nivå och omfång denna funktion ska ha.

Vi konstaterar att bland de 14 myndigheter som nu ingår i samarbetet saknas representation för konstområdena. Statens kulturråd och/eller Konstnärsnämnden kan stå för den representationen i myndighetsnätverket. Båda myndigheterna har kontinuerlig kontakt med regionala företrädare i kulturfrågor, framför allt genom Kultursamverkansmodellen, vilket ger en god förståelse för och inblick i de regionala förutsättningarna för konstnärers företagande i hela landet.

Det särskilda beslutsorganet Kulturbryggan kan komplettera den representerande myndigheten i egenskap av kunskapsbas beträffande nya initiativ och idéer, som eventuellt ännu inte fångats upp av regionala företrädare.

AVSNITT 11. KULTURTURISM

Utredningen föreslår att Tillväxtverket inom ramen för befintligt uppdrag och i samarbete med Kulturrådet, kartlägger och beskriver samband och synergier mellan kulturella och kreativa näringar och besöksnäringen.

Konstnärsnämnden var delaktig i framtagandet av *Handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar* och har sedan 2009 ett regeringsuppdrag att utveckla och medverka i insatser för att främja kulturella och kreativa näringar².

Myndigheten har bl.a. gett ut en antologi där kända internationella forskare beskriver konstnärens roll inom näringen. Ur ett hållbarhetsperspektiv är det väsentligt att stödja konstnärers visningsmöjligheter och marknadsföring. Författarna av antologin visade

² Regleringsbrev för Konstnärsnämnden 2018

att konstnärer skapar det unika, men sedan inte har ekonomiska möjligheter att marknadsföra eller etablera en produktion eller idé. Det är ofta mellanleden som förädlar den konstnärliga produkten och därmed tjänar på den ”konstnärliga kärnans” arbete. Även den helt nya Konstnärspolitiska utredningen, SOU 2018:23, visar på konstnärers svårigheter att klara sig på marknadens villkor och utredningen föreslår särskilt stöd i frågor med anknytning till digitaliseringens både möjligheter och dilemman. Den idén skulle kunna utvecklas i samklang med föreliggande utrednings förslag.

Konstnärsnämnden har medverkat i Team Sweden samt med Tillväxtverket om *Kreametern* och med Myndigheten för kulturanalys om bearbetning av statistik om konstnärers företagande.

Kulturbyggen beviljar projektstöd till såväl enskilda konstnärer som till organisationer och företag. Kulturbyggens nya strukturbidrag, som också kan sökas av regioner, tjänar till att skapa infrastrukturer som gör det möjligt för konstnärer att verka i hela landet. Inom bidragsfördelningen prioriterar Kulturbyggen projekt som verkar utanför storstadsområdena.

AVSNITT 11.4 SAMTIDA KULTUR OCH ARKITEKTUR, FORM OCH DESIGN

Utredningen gör bedömningen att samtida kultur och besöksnäring är områden med starka kopplingar, och därför bör politik- och verksamhetsområdena samagera i högre grad än idag.

Konstnärsnämnden vill inflika att detta synsätt är etablerat inom den regionala förvaltningen där kultur och kulturella och kreativa näringar är en del av de regionala utvecklingsfrågorna, ofta inom samma enhet.

Beslut i detta ärende har fattats av Konstnärsnämndens direktör, Anna Söderbäck. I handläggningen har utredarna Bitte Jarl och Stefan Ahlenius samt verksamhetsledaren för Kulturbyggen, Mikael Theorin deltagit.

Anna Söderbäck

Kopia: Kulturdepartementet